

Sygn. akt VI Gz 224/16

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział VI Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Małgorzata Bartczak – Sobierajska (spr)

Sędziowie SO Jerzy P. Naworski, SO Zbigniew Krepski

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2016 r. w Toruniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w W.

przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi (...) J. P. we W.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego we Włocławku z dnia 12 września 2016r., sygn. akt V GC 481/16

postanawia

1. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie II (drugim) w ten sposób, że zasądzić od pozwanego na rzecz powoda dalszą kwotę 2.400,00 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,
2. zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 330,00 zł (trzysta trzydzieści złotych) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego

Jerzy P. Naworski Małgorzata Bartczak – Sobierajska Zbigniew Krepski

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy umorzył postępowanie i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.002,00 zł tytułem części kosztów postępowania. W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, iż powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 11 691,30 zł wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania.

Pismem z dnia 2.09.2016 r., powód cofnął pozew, ponieważ po wytoczeniu powództwa pozwany zapłacił całość roszczenia.

Pozwany w odpowiedzi na pozew z dnia 25.08.2016 r. wniósł m. in. o nie obciążanie go kosztami procesu w trybie art. 102 k.p.c. Pozwany wskazał, że jego sytuacja finansowa jest trudna i nie pozwala mu na pokrycie kosztów sądowych oraz że Skarb Państwa przyznaje mu środki wystarczające jedynie na pokrycie bieżących potrzeb, które pozwany w całości wykorzystuje na udzielanie pomocy medycznej pacjentom. Dodatkowo pozwany podniósł, że wobec niego prowadzone jest wiele postępowań, co ma świadczyć o problemach finansowych.

Sąd pierwszej instancji powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, zgodnie z którym zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności zaliczyć należy

zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974r., sygn. akt II CZP 223/73).

Sąd Rejonowy zaznaczył, iż przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilosc lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2011 r., sygn. akt II CZ 105/11).

Sąd Rejonowy podkreślił, że strona pozwana po wytoczeniu powództwa w całości spłaciła dług. Fakt ten jest dowodem na to, że pozwany uniknął działań powodujących zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a tym samym dążył do ograniczenia ujemnych konsekwencji w postaci powielania kosztów procesu.

Strona pozwana przegrała proces. W związku z tym, na podstawie art. 98 k.p.c., zobowiązana jest do poniesienia kosztów procesu. Sąd pierwszej instancji jednak uznał, że obciążanie pozwanego pełnym obowiązkiem zwrotu kosztów procesu, w tym wynagrodzeniem pełnomocnika w kwocie 4 800 zł byłoby niezasadne i niesłuszne.

Sąd wziął też pod uwagę relatywnie niewielki nakład pracy pełnomocnika (prosty pozew i pismo o cofnięciu) oraz zakończenie sprawy bez przeprowadzenia rozprawy i dlatego ograniczył wynagrodzenie pełnomocnika powoda do połowy stawki minimalnej. W tej sytuacji na koszty zasądzone od pozwanego składają się :

- opłata sądowa w kwocie 585 zł;
- wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 2 400 zł;
- opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Rejonowy, na podstawie art. 203 § 1 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. orzekł jak w sentencji, a kosztach po myśli art. 102 k.p.c.

Zażalenie na to postanowienie w zakresie pkt 2 co do niezasądzonej przez Sąd Rejonowy kwoty 2.400,00 zł wniósł powód. Skarżący zarzucił naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i uznanie, że w przedmiotowej sprawie wystąpił szczególnie uzasadniony przypadek, uzasadniający skorzystanie z możliwości zwolnienia strony, która uległa w swoich żądaniach, z obowiązku zwrotu kosztów procesu stronie przeciwnej. Wskazując na powyższe powód wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt 2 i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w kwocie 4.800,00 zł,
- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany w odpowiedzi na zażalenie wniósł o jego oddalenie w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 98 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Według zaś art. 102 k.p.c., w wypadkach

szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że ustalenie, czy w sprawie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”, zależy od swobodnej oceny sądu, przy czym wskazuje się, że ocena wystąpienia takiego przypadku dokonywana jest niezależnie od przyznanego stronie zwolnienia od kosztów sądowych (zob. m.in. wyroki: z dnia 19 maja 2006 r., III CK 221/05, niepubl.; z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 192/09, niepubl. i z dnia 27 maja 2010 r., II PK 359/09, niepubl. oraz postanowienia: z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.; z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 88/09, niepubl. i z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, niepubl.). Podkreśla się również, że art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany, wyklucza uogólnienie i może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1981 r., IV PZ 11/81, niepubl.). Ingerencja w powyższe uprawnienie jurysdykcyjne sądu orzekającego, w ramach rozpoznawania środka zaskarżenia od rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, może być usprawiedliwiona jedynie w razie stwierdzenia, że dokonana w zaskarżonym postanowieniu ocena jest dowolna, oczywiście pozbawiona uzasadnionych podstaw (por. postanowienie SN z dnia 15 czerwca 2011 r., V CZ 23/11, niepubl., postanowienie SN z dnia 27 marca 2013 r. V CZ 96/12).

Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c. realizująca zasadę słuszności, pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego przepisu powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (por. postanowienie SN z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 107/12, LEX nr 1341715; z dnia 24 października 2012 r., IV CZ 61/13 LEX nr 1389013).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy, jako przyczyny zastosowania do rozstrzygnięcia o kosztach procesu przepisu art. 102 k.p.c. wskazał na trudną sytuację finansową pozwanego, prowadzenie przeciwko niemu wielu postępowań, fakt spłaty w całości długu po wytoczeniu powództwa. Fakt ten miał zdaniem Sądu Rejonowego świadczyć o tym, że pozwany uniknął działań powodujących zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a tym samym dążył do ograniczenia ujemnych konsekwencji w postaci powielania kosztów procesu. Sąd pierwszej instancji wziął również pod uwagę relatywnie niewielki nakład pracy pełnomocnika powoda oraz zakończenie sprawy bez przeprowadzenia rozprawy.

Zdaniem Sądu Okręgowego ocena wystąpienia przesłanek z art. 102 k.p.c. dokonana przez Sąd Rejonowy była całkowicie dowolna i nieuzasadniona. Dlatego też usprawiedliwiona była zmiana orzeczenia o kosztach.

Jak słusznie zarzucił skarżący sytuacja majątkowa strony nie może stanowić wyłącznej podstawy do zastosowania normy art. 102 k.p.c., a okoliczność, iż pozwany jest placówką pożytku publicznego nie może zwalniać go co do zasady od odpowiedzialności za wynik postępowania. Ponadto sposób funkcjonowania systemu finansowania szpitali nie może obciążać kontrahentów, którzy mają prawo domagać się terminowej zapłaty za wykonane świadczenie.

W orzecnictwie zgodnie przyjmuje się, iż sama tylko sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet bardzo niekorzystna, nie stanowi podstawy zwolnienia – na podstawie art. 102 k.p.c. – z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, jednakże można zastosować dobrodziejstwo z art. 102 k.p.c. jeżeli na rzecz strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (por. np. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 lipca 2013 r. I ACa 310/13 LEX nr 1349911). Nawet występowanie znacznej dysproporcji stanu majątkowego stron nie może automatycznie prowadzić do nieobciążania strony obowiązkiem zwrotu przeciwnikowi kosztów procesu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 marca 2013 r. I ACa 1273/12 LEX nr 1305968).

Zdaniem Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie nie wystąpiły również inne szczególne okoliczności.

Odnosnie do udziału pełnomocnika powoda w postępowaniu, to istotnie ograniczył się do pozwu i dalszych pism procesowych, jednakże nie może to stanowić podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c.

Żądanie pełnomocnika powoda zasądzenia kosztów zastępstwa w wysokości 4.800,00 zł było uzasadnione.

To wszystko sprawia, iż wbrew odmiennemu stanowisku wyrażonemu przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, brak jest podstaw, by pozwanego obciążyć tylko częściowo kosztami zastępstwa procesowego.

Reasumując, artykuł 102 k.p.c. jest przejawem tzw. prawa sędziowskiego i może być stosowany wówczas, kiedy okoliczności konkretnej sprawy dają po temu podstawy. Jego celem jest zapobieżenie wydaniu orzeczenia o kosztach procesu, które byłoby niesprawiedliwe. Ocena przeprowadzana jest więc według zasad słuszności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2013 r. V CZ 89/12).

Sąd Okręgowy uznał, że nie istnieją podstawy do odstąpienia od zastosowania przy rozliczeniu kosztów postępowania zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone orzeczenie na

podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i zasądził od pozwanego na rzecz powoda dalszą kwotę 2.400,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono po myśli art. 98 k.p.c.

Jerzy P. Naworski Małgorzata Bartczak – Sobierajska Zbigniew Krepski

(...)

Z.

1. (...),

2. (...):

- (...),

- (...)

3. (...).

T.(...) r.